

EEN LEGENDE IN DE FAMILIE MISPELBLOM BEYER

DOOR DRS. R. A. D. RENTING

OP 1 december 1717 trouwden te Rotterdam mr. Jacob Mispelblom Beyer, geboren te Waarde in Zeeland¹⁾ en wonende op de Wijnhaven, en Johanna Grimes, wonende in de Wijnstraat.

Toen op 29 januari 1702 ds. Henricus Mispelblom te Geertruidenberg overleed, liet hij twee kleine kinderen na, Jacob, nog geen zes jaar oud, en Johanna Maria van ruim anderhalf jaar. Hun moeder, Maria van Eysden, was na de geboorte van het meisje in het kraambed gestorven²⁾. De beide weesjes werden meegenomen uit Geertruidenberg naar Rotterdam, waar hun verzorging en opvoeding ter hand genomen werd door hun beide oudooms van moeders zijde, de meer dan 70-jarige oud president-schepen Jacob Beyer en de enige jaren jongere Jean Beyer, burgemeester en vroedschap, die beide woonden op de Wijnhaven, de eerste aan de noordzijde, de tweede aan de zuidzijde³⁾. Op 14 november 1704 stierf het meisje, 4 jaar oud, en werd begraven vanuit het huis op de Wijnhaven in het familiegraf van Jacob Beyer in het hoogkoor van de Grote Kerk⁴⁾.

Door het overlijden van de beide broers van zijn moeder⁵⁾

1) Zijn vader, ds. Henricus Mispelblom, was predikant te Waarde 1683–1694, Geertruidenberg 1694–1702.

2) Overleden 28 mei 1700. Johanna Maria was 23 mei 1700 te Geertruidenberg gedoopt.

3) Kinderen van de vlaskoper Cornelis Jacobsz Beyer en Marietje Jansdr. Straets. Uit dit huwelijk werden gedoopt Heiltje (8 nov. 1629), Jacob (1 juni 1631), Lijsbet (2 febr. 1633) en Johannes (23 febr. 1634). Johannes overleed te Rotterdam 17/18 nov. 1715; Johannes (Jean) 15 maart 1713.

4) Grafboek Grote Kerk Hoogkoor no. 54.

5) Simon en Cornelis van Eysden (not. prot. Arn. Meysterus 1235/27, 7 juni 1717. Rekening van de voogden van Jac. Mispelblom Beyer inz. de hem toevallende boedels). Simon van Eysden werd gedoopt te Dordrecht 2 nov. 1654 en overleed als schepen te Rotterdam 15 oktober 1700. Cornelis van Eysden werd gedoopt te Dordrecht 21 sept. 1657 en overleed 27 mei 1703. Hun broeder Jacob (gedoopt te Dordrecht 27 juli 1656) was met Simon naar Oost Indië gevaren (not. prot. Dirk Meesters 886/61, 5 mei 1683. Testament van Cornelis Jacobsz Beyer).

kwam de jonge Jacob Mispelblom in het bezit van hun nalatenschappen. Deze goederen en die, welke hij geërfd had van zijn vader en moeder, werden voorlopig beheerd door de beide oudooms Jacob en Jean Beyer. Zowel Jean Beyer als Jacob Beyer benoemden in hun zeer op elkaar gelijkende testamenten hun achterneef Jacob Mispelblom, nu Jacob Mispelblom Beyer, tot hun universeel erfgenaam¹⁾. Bij diens huwelijk vielen al deze boedels hem als rijpe vruchten in de schoot.

Jacob Mispelblom Beyer had van zijn oudooms een goede opvoeding genoten overeenkomstig de stand, waartoe deze als gezeten kooplieden en regenten behoorden. Na de dood van Jacob Beyer en kort voor het te sluiten huwelijk hadden de executeurstestamentair en voogden, neef Hendrick Grimes²⁾ en neef mr. Dirck Groenhout³⁾, rekenschap afgelegd van hun beheer⁴⁾. Uit de boedel, welke afkomstig was van de vader van de pupil ds. Henricus Mispelblom, waren, zoals voor de hand ligt, die uitgaven bestreden, welke direct te maken hadden gehad met levensonderhoud en opleiding.

Uit de rekening, welke loopt over de periode juni 1713–oktober 1715, blijkt dat Jacob in de kost gedaan was bij dr. Muntendam in de Oppert, maar in januari 1715 vertrokken was van dit adres. Kabinet en boekenkast met zijn overige bezittingen waren overgebracht; waarheen wordt niet gezegd. Enige dagen tevoren waren een „koffykan, theecomfoort, theeketel, lamp, trekpot, koffy en theepotjes” gekocht en ook een „tinne voetefles in 't bedde”,

Maria van Eysden was gedoopt te Dordrecht 17 nov. 1666. Op 5 nov. 1647 waren te Rotterdam getrouwd Johannes van Eysden, „pontgast dienende op de ponten” te Dordrecht, en Heiltje Beyer op de Hoogstraat te Rotterdam. Heiltje Beyer werd in de Nieuwe Kerk te Dordrecht begraven 23 oktober 1679; Johannes van Eysden 29 juni 1681.

1) Testament van Jean Beyer not. prot. Arn. Meysterus 1227/13, 6 febr. 1710; testament van Jacob Beyer not. prot. Arn. Meysterus 1232/9, 25 april 1714.

2) Zoon van Johan Grimes en Elisabeth Beyer, dochter van Claes Jacobsz Beyer. Elisabeth Beyer was een nicht (oomskind) van Heiltje, Jacob en Jean Beyer.

3) Oud-burgemeester Dirck Groenhout, heer van Capelle aan de IJssel, was getrouwd met Elisabeth Maria Roosmale, dochter van Dominicus Roosmale en nicht (oomskind) van Maria Catharina Roosmale, de vrouw van Jean Beyer.

4) Not. prot. Arn. Meysterus 1235/27, 7 juni 1717.

zodat de jonge man zich wel zelf geïnstalleerd zal hebben. Voor de aanschaf van kleding was voor en na gezorgd door de vrouw van neef Grimes. Intussen had hij met vrucht de Latijnse School doorlopen; geregeld waren er boeken aangeschaft, ook op de vendue en op de „Luysemarkt”. De „dienstmaegd van den rector” had een footje gekregen voor het thuis brengen van een prijs. Het schoolgeld was toegenomen bij het bereiken van de zesde school door de betaling van extra „collegegelden”, van welke de rector Sylvius zijn deel wel ontvangen had. In mei 1715 had, nadat er advertentiebiljetten gedrukt waren, ter afsluiting van de schooltijd, de plechtige oratie plaats gehad in de oude Schotse kerk¹⁾. In de zomer van 1715 had onze jonge vriend, binnenkort aankomend student, geregeld schermonderricht gekregen van de schermmeester²⁾. Daarna was de inschrijving gevolgd aan de Leidse Universiteit in de juridische faculteit³⁾, alwaar na twee jaar zijn studie was voltooid.

Johanna Grimes, de bruid van 1 december 1717, was gedoopt te Rotterdam op 1 oktober 1690 als dochter van Hendrick Grimes en Cornelia de Haan. Hendrick Grimes was een zoon van notaris Johan Grimes en Elisabeth (Lijsbet) Beyer. Deze Elisabeth Beyer was een volle nicht (oomskind) van Jacob en Jean Beyer en van Heiltje Beyer, de grootmoeder van Jacob Mispelblom. De overgrootvaders van bruid en bruidegom waren broers geweest (zie stamboom). Deze familierelatie werd zeker nog als zodanig gevoeld; de beide gebroeders Beyer, Jacob en Jean, hadden immers neef Grimes aangesteld als voogd over hun pupil Jacob Mispelblom. En Hendrick Grimes zal van de gelegenheid gebruik hebben gemaakt om een huwelijk te stimuleren tussen zijn enige niet van vrouwelijk schoon gespeende dochter Johanna en haar niet onbemiddelde verre achterneef, te meer omdat de rehabilitatie van de familie Grimes hiermee werd bezegeld.

De band Beyer-Grimes dateerde uit 1658, in welk jaar op

1) De St. Sebastiaanskapel in de Lombardstraat. In 1697 werd de Schotse Kerk op het Vasteland ingewijd.

2) Waarschijnlijk Jean Garaudin, aan wie op 27 april 1715 toegestaan werd tegen een wedde van 100 gulden per jaar te fungeren als stadsschermmeeester (Resol. van Burgemeesteren).

3) Album Studios. Lugd. Batav., 19 oktober 1715.

19 november het huwelijk bevestigd werd van de 20-jarige Lijsbet¹⁾, dochter van de vlaskoper Claes Jacobse Beyer, en de zoon van Hendrick Grims, die zich als Engels koopman te Rotterdam had gevestigd²⁾. Johan Grimes en Lijsbet Beyer waren toen beide woonachtig aan de Vlasmarkt. Het is niet zeker wanneer Johan Grimes is geboren, maar het is niet onwaarschijnlijk dat hij het niet bij name genoemde kind van Hendrick Grim was, dat op 5 januari 1637 is gedoopt en dat als peet had Jan Grim. Toen hij 15 jaar oud was had hij, in juli 1652, zijn moeder Rebecka Grims verloren³⁾. In 1654 was Johan werkzaam als „clercq ter secretarije” en in de eerstvolgende jaren zien wij hem meerdere malen in deze functie optreden⁴⁾. Nog geen jaar na zijn huwelijk, op 15 oktober 1659, werd hij door het Hof van Holland geadmitteerd als notaris. Kort tevoren, in augustus, was zijn vader gestorven⁵⁾ en was Lijsbet bevallen van haar eerste kind, naar de overleden grootvader Henricus genoemd⁶⁾.

De protocollen van notaris Grimes lopen over de periodes 17 oktober 1659–23 december 1660 en 17 juni 1663–1 mei 1666. Tussen 23 december 1660 en 17 juni 1663 zijn geen acten verleden. Het zou natuurlijk mogelijk zijn, dat er een deel van de protocollen is zoek geraakt, maar merkwaardigerwijs zijn de banden, wellicht direct bij het inbinden, doorlopend genummerd. Het vermoeden was dan ook niet van alle grond ontbloot, dat de leemte te wijten was aan een tijdelijk niet practiseren.

Op 12 december 1657 was Johan Grimes door de heren van het gerecht aangesteld als curator over de insolvente boedel van Nicolaes van den Kerckhove⁷⁾, maar naderhand werd de substituut-schout Nicolaes van Dongen in zijn plaats gesteld „als gesurro-

1) Geref. Doopboek Rotterdam, 29 april 1638. Haar ouders waren Claes Jacobsz Beyer en Hillegont Remmers van Kerckhoven (getrouwd te Rotterdam 10 febr. 1636).

2) Hendrick Grims komt voor als Engels koopman te Rotterdam in not. prot. Arent van der Graaf 326/149, 5 mei 1638. Op 13 jan. 1643 werd een dochter van Hendrick en Rabecke Grims gedoopt, Sara.

3) Mem. van Overledenen Weeskamer, 21–28 juli 1652.

4) Not. prot. Barth. Roose 681/44 (4 maart. 1654); Joh. v. Weel 479/255 (20 sept. 1656); Arn. Hofflant 267/78 (14 april 1657); Joh. v. Weel 487/281 (19 sept. 1657); Barth. Roose 692/37 (28 juli 1659).

5) Mem. van Overledenen Weeskamer, 10–17 aug. 1659.

6) Geref. Doopboek Rotterdam, 17 augustus 1659.

7) Gifteboek, 10 mei 1658.

geerde curateur over de insolvente boedels bij Jan Grimes op zijn vertreck ende insolventie geadministreert, waeronder oock den boedel van den voorn. Nicolaes van den Kerckhove was begrepen ende de effecten als huis, meubelen en anders, alreede bij den voorn. Grimes waren vercocht ende de penningen ontfangen" ¹⁾). Johan Grimes was dus zelf insolvent geworden en zal de plaat gepoetst hebben.

Zijn schoonvader Claes Jacobse Beyer compareerde op 17 oktober 1661 voor notaris Jacob Delphius tot het opmaken van zijn testament ²⁾). Hij benoemde daarin tot zijn universele erfgenamen zijn dochter Jannetje, zijn zoon Jacob en tenslotte de kinderen van zijn dochter Lijsbet onder voorwaarde dat hun moeder haar leven lang het vruchtgebruik van hun eenderde deel zou hebben tot onderhoud van haar en haar kinderen, zonder dat deze opbrengst aangesproken zou mogen worden voor enige schuld van haar en haar man. Wanneer haar man, Johan Grimes, overleden zou zijn, dan zou zij niet alleen het vruchtgebruik, maar de eigendom verkrijgen, ook weer onder bepaling dat de goederen uit de nalatenschap niet executabel zouden mogen zijn voor de voornoemde schulden. Overigens had Lijsbet Claesdr. in feite niets meer te verwachten, want de sommen, welke haar vader gedurende haar huwelijk had voorgeschoten, waren „haere legitime portie excederende”. Diens uitgavenlijstje behelsde: 200 gulden opgenomen van Jan Janss Sluytter, 100 gulden wegens geleverde lakens en stoffen betaald aan de dochter van Franchois Gesschier, 40 gulden kleermakerskosten, 460 gulden „aen Jan Grims getelt drie à vier daegen voor zijn absentie” en 100 gulden kraamkosten voor Lijsbet.

Het notaris-gezin Grimes had dus meer dan eens de financiële hulp nodig gehad van schoonvader Beyer en tenslotte, na een huwelijksleven van twee jaar, was de notaris „vertrokken” (versta: hij had de wijk genomen) met het laatst verkregen geld op zak. Zijn vrouw had hij in moeilijke omstandigheden achter gelaten met een kind van zestien maanden en in verwachting van een tweede kind. Op 17 juli 1661 was dit tweede kind, een dochttertje, gedoopt en genoemd naar grootmoeder Beyer, Hillegont. Als doopgetuigen waren aanwezig geweest grootvader Claes Jacobse Beyer en Lijsbets broer Jacob en zuster Jannetje. De grootvader had ook

1) Not. prot. Vitus Mustelius 529/83, 21 juni 1685.

2) Not. prot. 361/262.

de kosten gedragen, welke in verband met de bevalling waren gemaakt. Het is geen wonder, na al wat gepasseerd was, dat deze in zijn testament schikkingen trof om te voorkomen dat nog maar iets van zijn nalatenschap in handen zou vallen van zijn voortvluchtige schoonzoon, die er toch immers alleen zijn schuldeisers maar mee zou kunnen voldoen. Daarom werden noch Lijsbet noch haar man, maar hun kinderen tot erfgenamen benoemd onder de bovengenoemde voorwaarden en onder voogdijschap van Seigneur Cornelis Jacobse Beyer, hun oudoom, en Seigneur Jacob Motte, „der zelve kinderen neve”, die de bevoegdheid zouden hebben om zoveel als zij raadzaam zouden achten aan de moeder, Lijsbet Beyer, te verstrekken om daar nering mee te drijven.

Niet bekend is op welke wijze Lijsbet met haar twee kinderen zich na de verdwijning van haar man in haar levensonderhoud heeft voorzien. Door haar vader zal wel bijgesprongen zijn.

Het is overduidelijk dat er iets gebeurd was in de familie Grimes, dat met een waas van geheimzinnigheid bedekt werd. Er wordt gesproken over „vertreck ende insolventie” en over „absentie” van de notaris, maar het lijkt wel of er meer aan de hand was geweest, dat opzettelijk verzwegen werd door hen die er kennis van hadden.

En zie, ineens wordt een tip van de sluier der verborgenheid opgelicht, noodgedwongen doordat vader Claes Beyer opnieuw voor de notaris verschijnen moet, in gezelschap van zijn zoon Jacob, om een verklaring af te leggen, waarmee de situatie verduidelijkt en tegelijk gemystificeerd wordt¹⁾:

„Op huyden den XIXen february 1663 compareerde voor mij, Hartman de Custer, not. publ., Seign. Claes Jacobsz Beyer, coopman alhier ende belooffde hij comparant bij desen aen Seign. Jan Brown, mede coopman alhier, te sullen restitueeren ende weder opleggen ende betalen alle soodanige somme van penningen als bij ofte wegen den voorn. Brown sal werden verstreect ofte alrede verstreect is ende geëmployeert tot de lossinge van Johan Gryms, mede not. binnen dese stadt, mits dat de alrede verstreecte ofte noch te verstrecken penningen niet en sullen te boven gaen de somme van tweehondert vijftich car. gld.; welcke Gryms sijnde getrouwt met Lysbeth Beyer, sijn comparants Beyers dochter, jegenwoordich is verbonden in West Indiën. Gelijck hij comparant Beyer

1) Not. prot. 572/178.

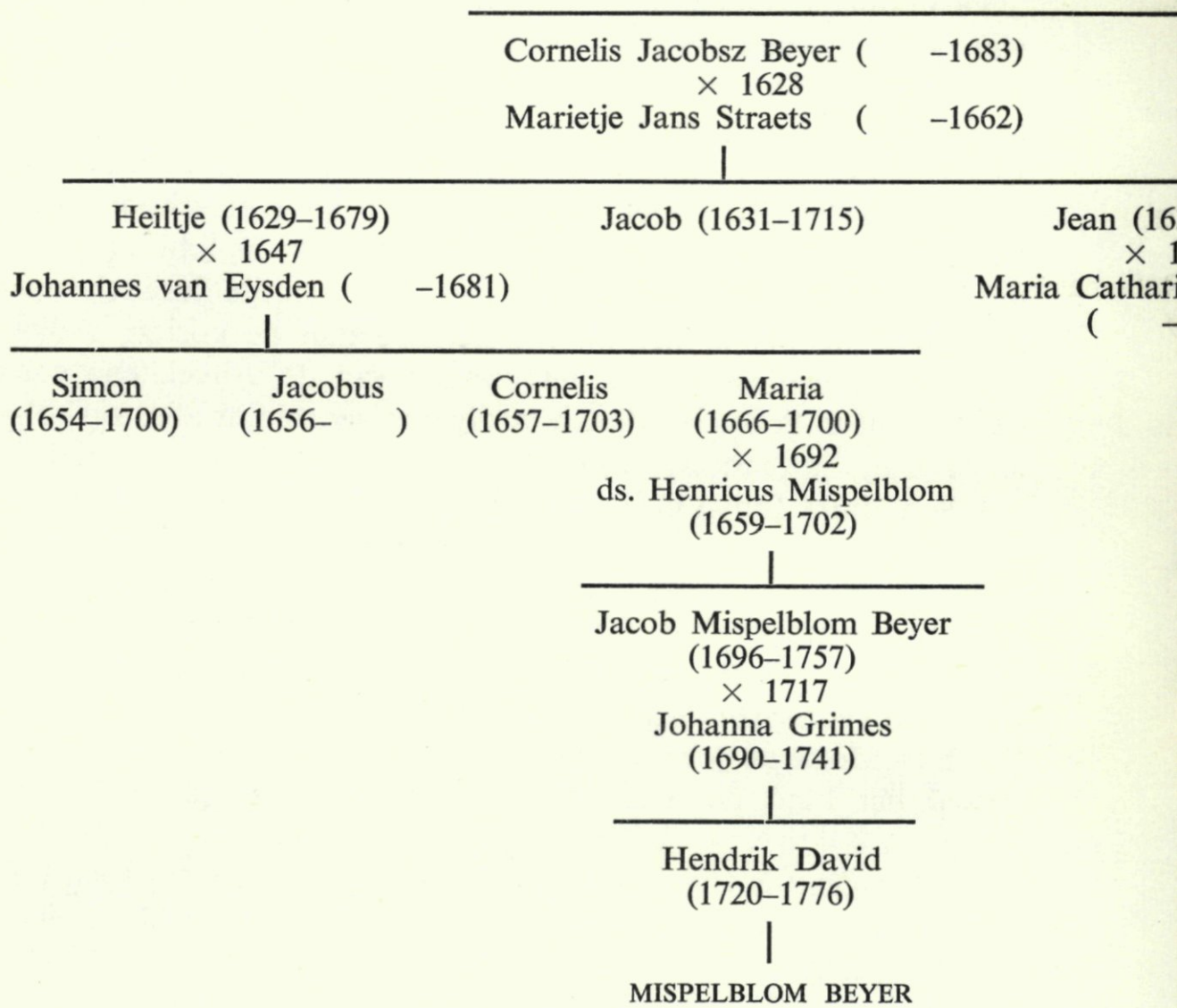
mede belooft aen den gemelten Brown te sullen voldoen ende betalen soedanige somme van penningen als bij ofte wegen den voorn. Brown voor costgelt ende vracht uut de voorn. West Indiën her te lande van den voorn. Grymes sal werden bedongen”.

De familie was toch blijkbaar op de hoogte van de verblijfplaats van de verdwenen notaris. De man was beland ergens in West Indië en had zijn persoonlijke vrijheid verloren, werkte misschien als slaaf op een tabaksplantage. Een te Rotterdam gevestigd Engels koopman in tabak, in 't bijzonder Virginia-tabak, John Brown, was bezig te onderhandelen over vrijkoop en schoonvader Claes Beyer had zich laten vermurwen om op zijn hoogst 250 gulden te steken in deze onderneming. Meer was zijn dure schoonzoon hem kennelijk niet waard! Behalve dan de kosten, welke Brown zou bedingen voor het vervoer van de vrijgelatene van de West naar Patria ¹⁾. Merkwaardig genoeg schijnt alles op rolletjes te zijn gegaan, want totaal geruisloos, alsof niets was voorgevallen, duikt Johan Grimes na 2^{1/2} jaar afwezigheid weer op als practiserend notaris. Op 17 juni 1663 begint zijn protocol weer te lopen en het is aannemelijk dat de hereniging van de echtgenoten omstreeks deze datum heeft plaats gehad. Negen maanden later, op 18 maart 1664, werd een derde spruit ten doop geheven in eensgezinde aanwezigheid van grootvader Claes Beyer, Susanna Motte en Maria Grimes, wellicht een zuster van Johan, terwijl het kind de naam Rebecca ontving van grootmoeder Grimes.

Haatdragend is Claes Beyer beslist niet geweest, want toen op 6 oktober 1663 Johan Grimes een schuldbekentenis van 400 gulden tekende ten voordele van Stijntje Jansdr., de weduwe van Pieter Hellemans van Rijsoort, was Nicolaas Jacobsz Beyer, schoonvader van de comparant, bereid borg te staan ²⁾. Toch moet de ook nu voortdurende schuldenmakerij zijn vreugde om de hereniging en uitbreiding van het gezin van zijn schoonzoon en dochter hebben getemperd. Zelfs de betaling der huurpenningen van het huis aan

1) Een onderzoek door de Rijksarchivarissen van de eerste en derde afdelingen van het Algemeen Rijksarchief ingesteld naar het verblijf van Johan Grimes in West Indië, in de archieven van de West-Indische Compagnie, in de Resolutiën van de Staten-Generaal, in de „liassen West-Indië” en in het archief van het Hof van Holland leverde geen resultaat op.

2) Not. prot. Phil. Basteels 929/383, 6 okt. 1663.

1) onvolledig.

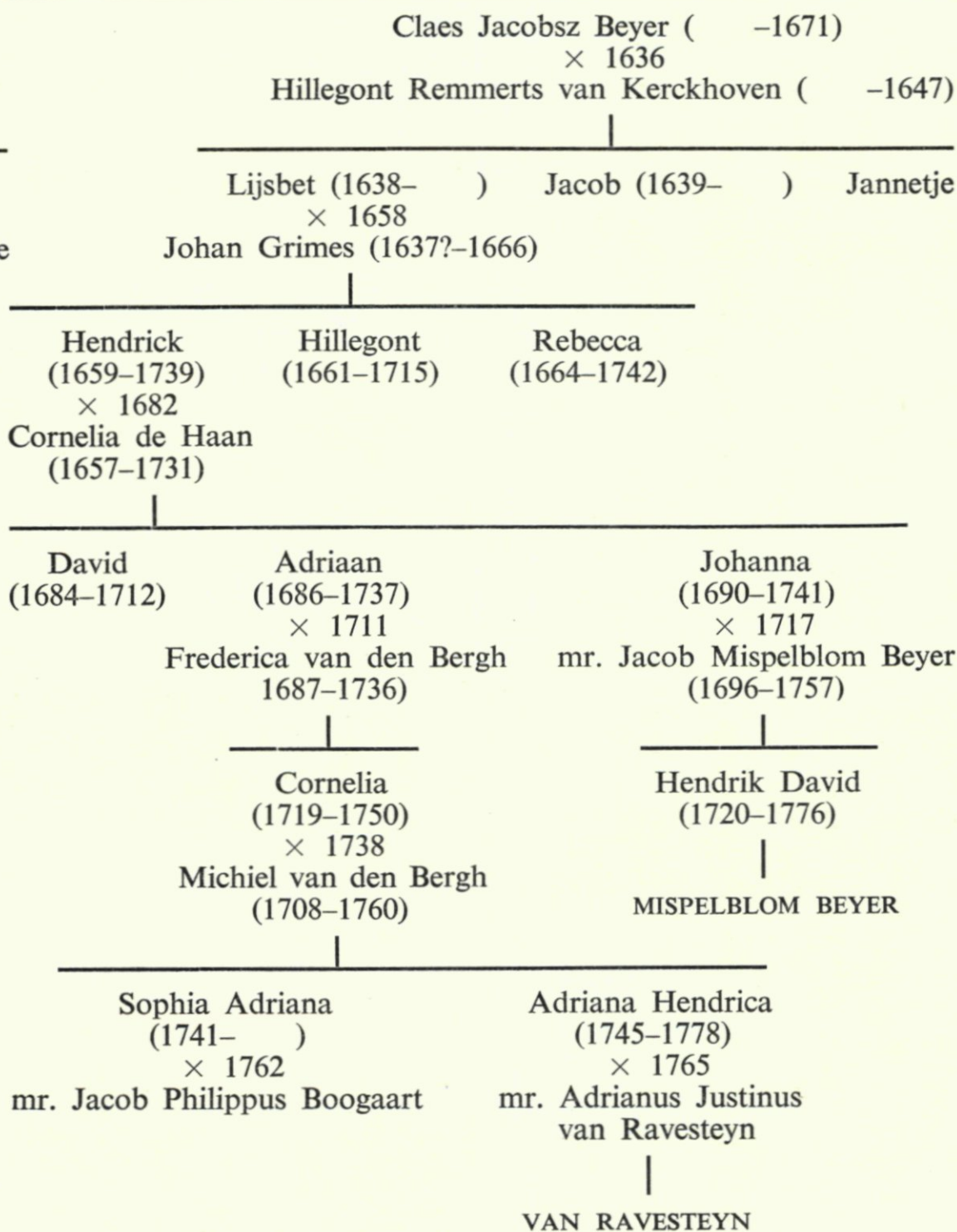
BEYER 1)

land)

713)

Roosmale

)

de Vissersdijk, hetwelk hij gehuurd had van de gebroeders met de schone namen Bijstant en Geduyrigh Coolbrant, zal dubieus geworden zijn, want op 25 februari 1666 stelde Cornelis Waghmans, lakenkoper, zich borg voor de voldoening van 147 gulden 13 stuiver, verschijnende ultimo april aanstaande¹⁾. De laatste acte, welke door notaris Grimes werd ondertekend in zijn protocol, is van 21 april van het zelfde jaar en in de rekening van de kerkmeesteren staat aan ontvangst geboekt 5 gulden 9 stuiver 8 penningen wegens het begraven van Johannes Greyns op 22 mei 1666, niet in de kerk maar „in de straet”. Het memoriaal van overledenen van de Weeskamer meldt het overlijden van notaris Johannes Gremis op de Vissersdijk achter de Beurs. Een doodsoorzaak wordt niet opgegeven. Zou een kortstondige ziekte een einde gemaakt hebben aan zijn nog geen 30-jarig bewogen leven of zou heel misschien de dreiging van een nieuw débâcle hem zelf vergetelheid hebben doen zoeken in het nirwana? Hoe het ook zij, hij liet een weduwe na van net 28 jaar en drie kinderen van 6, 4 en 2 jaar, zonder bron van inkomsten. Het enige, dat we nog van hem weten is dat zijn drie protocollen met vele andere protocollen in 1670 naar het Raadhuis zijn overgebracht²⁾.

We kunnen slechts gissen hoe het leven van Lijsbet en de opgroeiende kinderen tussen 1666 en 1681 is verlopen. We weten niet wanneer zij het huurhuis aan de Vissersdijk heeft ontruimd. Op zaterdag 14 februari 1671 werd haar vader begraven in de Franse kerk vanuit zijn laatste woning aan de Wijnstraat. Lijsbet zal zonder twijfel hebben moeten aanpakken om de eindjes aan elkaar te kunnen knopen. En het lijkt niet onwaarschijnlijk dat ze in deze jaren van zorg onder de ban is gekomen van de bekende piëtistische predikant ds. Franciscus Ridderus, wiens stichtelijke verhandelingen en geloofslessen in deze tijd gretig aftrek vonden³⁾. Deze ds. Ridderus had een nichtje, Cornelia de Haan, over wie hij voogd was en die hij ook in zijn testament had staan⁴⁾. Op

1) Not. prot. Gerard Manrique 1027/69, 25 febr. 1666.

2) Resolutiën Burgemeesteren, 29 jan. 1671.

3) Zie Nieuw Nederl. Biogr. Wb. IV, 1149.

4) Testament 2 juni 1682 not. Quickenburg te Amstelveen (zie not. prot. Phil. de Custer 1172/143, 22 dec. 1710. Hendrick Grimes namens Cornelia de Haan verklaart van de executeurs-testamentair van Anna de Loo, in haar leven weduwe van ds. Franc Ridderus, te hebben ontvangen een deel van het hem q.q. toegezegde legaat.)

2 december 1682 trouwde Hendrick Grimes, Lijsbets 23-jarige zoon, met dit nichtje van Rotterdams beminde predikant.

Hendrick Grimes, gedoopt 17 augustus 1659, was wel gedwongen geweest de maatschappelijke ladder van onder af te beklimmen. Al vroeg zal hij het huis zijn uitgestuurd om mede voor zijn ongelukkige moeder en zijn twee zusjes, Hillegont en Rebecca, de kost te verdienen. In juni 1681 treffen wij hem aan ten kantore van Willem Tierens als „boeckhouder” en tevens als zaakwaarnemer gedurende diens zakenreis naar Engeland¹⁾.

Tot 1 augustus 1681 hield Hendrick Grimes daarnaast de boekhouding bij van Johan Bouwens, koopman in ijzerwaren²⁾. Op dezelfde dag ging hij met de voornoemde Willem Tierens een contract van compagnieschap aan „om voor den tijd van twaelf jaren ingaende met denselven dato met den anderen te bedienen alle soodanige commissiën van koper ende ijser als aen mij onderges. van Aeken, Staelburen off elders vandaen wierden gesonden, welke commissiën bij mij alvorens waren geobtineert, mitsg. oock over 't opnemen van en versenden van alle andere coopmanschappen van en naer diversche plaetsen, waerin den voorn. Tierens sijn negotie doen was bestaende ende die bij hem alvorens was geobtineert”³⁾. Sindsdien werkte hij niet meer in ondergeschikte positie maar als „coopman ende factor in deser stadt”. Uit de boedel van Johan Bouwens kocht hij „de twee ijzeren koevoeten, de stukken ijzer gewicht en de ijzeren balans met de twee houten schaelen”, klaarblijkelijk tot inrichting van een eigen pakhuis⁴⁾.

Zijn doorzettingsvermogen zal hem in deze tachtiger jaren de zo gewenste armslag gegeven hebben en de middelen verschaft hebben, welke ook aan zijn moeder ten goede zijn gekomen. Op 8 augustus 1682 kocht nl. Lijsbet Beyer, weduwe van Jan Grimes, van Jan Schouten van Selm een tuin, tuinhuisje en erf aan de Goudse Rijweg buiten de Goudse Poort voor 2500 gulden, waarvan 1500 gulden contant en 1000 gulden gehypothekeerd⁵⁾. Op

- 1) Not. prot. Phil. Basteels 952/617, 4 juni 1681.
- 2) Not. prot. Joh. v. Weel 1126/109, 22 febr. 1683.
- 3) Not. prot. Adr. Pythius 1412/181, 30 sept. 1687.
- 4) Not. prot. Joh. v. Weel 1126/340, 10 juli 1683.
- 5) Not. prot. Nic. v. Kleeff 1004/329, 8 aug. 1682.

12 november d.a.v. werd het huisje met grond door de vorige eigenaar overgedragen, nu voor 1500 gulden, aan Hendrick Grimes¹⁾. Hij en niet zijn moeder zal dus wel betaald hebben en hij zal er zijn moeder en zusters in hebben laten trekken om op die manier het door de familie Grimes bewoonde pand aan de Nieuwehaven voor zich zelf disponibel te krijgen. De volgende dag immers werd „ter eeren Godes en tot hennen besten een wettich huwelijk en Egt-bed genoodschap (d.w.z. een huwelijksvoorwaardencontract) gesloten tussen de toecommende conthorale Mons. Hendrik Grimes, jonghman, toecommenden bruydegom (geadsisteert met sijne Moeder Elisabeth Beyer, weduwe van Johan Grimes sal. ende sijnen Neve d'heer Jacob Beyer, oud schepen deser stadt) ende Juffr. Cornelia de Haan, jongedochter, toecommende bruyd (geadsisteert met ds. Franciscus Ridderus, haren oom ende voogt)“²⁾.

We horen 't uit de gekozen bewoordingen dat de familie er met dit huwelijk als 't ware bovenop was. Op zondag 15 november 1682 had de afkondiging plaats van het eerste gebod en op woensdag 2 december werd het huwelijk ingezegend. De jonggehuwden namen hun intrek op de Nieuwehaven bij de Zevenhuissteeg. In dit huis zijn in de jaren 1683–1692 hun zes kinderen, drie jongens en drie meisjes, geboren en van hier uit werd ook de oudste zoon Johannes, naar grootvader Johan Grimes genoemd, nog geen vijf jaar oud, en de oudste dochter Sara, naar grootmoeder Sara de Haan geboren Ridderus genoemd, twee maanden oud, begraven³⁾. In 1695 werd een kapitaal huis met pakhuis en erf aangekocht tussen de Wijnhaven en de Wijnstraat bij de Vissteeg, waarin Grimes tot zijn dood in 1739 toe is blijven wonen⁴⁾.

Grimes' tweede zoon David⁵⁾, zo geheten naar grootvader David de Haan, heeft de traditie van de familie Ridderus voortgezet door theologie te gaan studeren⁶⁾. In 1708 werd hij als predikant bevestigd te Abbenbroek maar hij overleed op 28-jarige leeftijd ten huize van zijn ouders en werd op 19 december 1712 te Rotterdam begraven. Op 18 juni 1711 was de jongste dochter

- 1) Gifteboek 527/57, 12 nov. 1682.
- 2) Not. prot. Zeger v. d. Brugge 845/11, 13 nov. 1682.
- 3) Johannes gedoopt 5 okt. 1683; begraven 29 juni 1688. Sara gedoopt 20 maart 1689; begraven 18 mei 1689.
- 4) Gifteboek, 9 mei 1695.
- 5) Gedoopt 9 nov. 1684.
- 6) Album Studios. Lugd. Batav., 8 januari 1704.

van Hendrick Grimes en Cornelia de Haan, evenals de oudste Sara geheten ¹⁾, begraven. Zij had een leeftijd bereikt van achttien jaren. Twee kinderen bleven in leven, de jongste zoon Adriaan ²⁾ en de middelste dochter Johanna, die later getrouwd is met Jacob Mispelblom Beyer.

Wanneer Lijsbet Beyer, de weduwe van notaris Grimes, is overleden, is mij niet bekend. Bij de doop van haar kleindochter Johanna op 1 oktober 1690 trad zij nog op als getuige. Daarna horen wij niets meer van haar. Haar beide dochters Hillegont en Rebecca zijn ongetrouwd gebleven. Op 8 maart 1712 huurden zij gezamenlijk een benedenhuis op de Delftsevaart, het tweede vanaf de Raambrug, „met de turf- en kleersolderties soo als het albereyds van de huursters werd gepossideerd ende gebruyckt” ³⁾. Hillegont werd op zaterdag 15 juni 1715 vanuit dit pand begraven, bijna 54 jaar oud, en bijgezet in het familiegraf van haar broer in de Oosterkerk ⁴⁾. De jonge Jacob Mispelblom Beyer zal ter begrafenis zijn geweest van deze nicht van zijn grootmoeder, want sub dato komt in de rekening voor de aanschaf van een rouwband en een paar handschoenen. Kort daarna verkreeg Rebecca een legaatje van 2000 gulden van haar moeders neef Jacob Beyer ⁵⁾. Zij heeft haar broer Hendrick overleefd en woonde haar laatste levensjaren op de oostzijde van de Bierhaven bij de Scheepmakershaven in een door haar vermogende broer in 1734 aangekocht huis ⁶⁾. In zijn testament garandeerde Hendrick haar de levenslange vrije bewoning daarvan benevens een jaarlijkse uitkering van 250 gulden ⁷⁾. Na wellicht een rustige oude dag te hebben genoten werd zij op 16 januari 1742, bijna 78 jaar oud, begraven in het familiegraf in de Oosterkerk. Nog in het zelfde jaar werd het huis aan de Bierhaven door de erfgenamen van Hendrick Grimes van de hand gedaan ⁸⁾.

Keren we terug van Hendrick Grimes als pater familias naar

- 1) Gedoopt 18 nov. 1692.
- 2) Gedoopt 5 mei 1686.
- 3) Not. prot. Ottho van Voorst 1447/33, 8 maart. 1712.
- 4) Oosterkerk no. 121.
- 5) Not. prot. Arn. Meysterus 1233/41, 11 sept. 1715.
- 6) Gifteboek 557/175, 22 apr. 1735.
- 7) Not. prot. Willem Boon 2241/129, 3 dec. 1734.
- 8) Gifteboek 561/52, 10 mei 1742.

Hendrick Grimes als koopman. Vanaf 1 augustus 1681 tot 1 september 1687 duurde de compagnie van Tierens en Grimes. De handelsrelaties met Stalbergh of Staelburen bij Euskirchen in Gulikerland, een centrum van ijzerwinning, bleven bestaan¹⁾. Moeilijkheden tussen de twee compagnons rezen, toen, na de uitvaardiging van de Ordonnantie op de Admodiatie (verpachting) van de Convoeien en Licenten²⁾, Willem Tierens werd aangesteld als admodiateur, hetwelk mede inhield, ingevolge art. XV der Ordonnantie, dat hem zelf alle koophandel werd verboden. Tierens heeft zich echter niet vrijwillig teruggetrokken uit de compagnie met Grimes, en andere kooplieden weigerden nu verder zaken te doen. Grimes moest, om zelfbehoud, wel doorbijten en beëindigde eenzijdig de compagnieschap op 1 september 1687³⁾, maar hij raakte niet eerder van Tierens af dan nadat er een gerechtelijk proces had plaats gehad⁴⁾.

Voortaan handelde Hendrick Grimes geheel voor eigen risico. Het is onmogelijk alle handelsrelaties op te sporen, welke hij onderhouden heeft. Zijn koopmansboeken zijn niet meer voorhanden maar ons is een aantal losse gegevens overgeleverd in de notariële protocollen. Hierin wordt wel slechts telkens voor een moment de schijnwerper gericht op één bepaalde handeling, welke schriftelijk vastgelegd moest worden, maar door combinering van deze lichtflitsen ontstaat een lichtschijnsel over de zeeën van West Europa heen en we zien, dat ze bevaren worden voor rekening van Grimes door hoekers en galjoten vol koopwaar. IJzer, koper en tin worden meegenomen en terug komen vooral wijnen en zuidvruchten vanuit Bordeaux, Bayonne, Libourne, Malaga⁵⁾ en huiden en talk vanuit Dublin en Corck⁶⁾. De Ieren hebben de kunst

1) Not. prot. Adr. Pythius 1412/5, 18 febr. 1687.

2) Groot Placaetboek IV, 1237 a.

3) Not. prot. Adr. Pythius 1412/181, 30 sept. 1687.

4) Not. prot. Adr. Pythius 1412/259, 2 dec. 1687.

5) Not. prot. Abr. Coxius v. d. Abeele 1686/158, 12 en 16 aug. 1706; not. prot. Gommer van Bortel 1494/115, 4 nov. 1706; not. prot. Ottho van Voorst 1442/148, 10 dec. 1707; not. prot. Gommer van Bortel 1498/47, 7 febr. 1709; not. prot. Ottho van Voorst 1448/3, 6 jan. 1713; not. prot. Abr. Coxius v. d. Abeele 1693/100, 14 okt. 1713; not. prot. Abr. Coxius v. d. Abeele 1695/105, 18 en 21 okt. 1715.

6) Not. prot. Abr. Pythius 1843/19, 25 apr. 1704; not. prot. Abr. Pythius 1843/92, 20 aug. 1704; not. prot. Abr. Pythius 1843/120, 18 okt. 1704; not. prot. Abr. Pythius 1844/119, 24 sept. 1705; not. prot. Abr.

verstaan Grimes beet te nemen. Wat te zeggen van een partij van 500 Dublinhuiden, ossen-, koeien- en bullenhuiden, waarvan naderhand geconstateerd moest worden dat ze niet alleen van uitermate slechte kwaliteit waren en zwaar van klei, pek en drek, maar dat de Ieren bovendien ossenhoornen hadden gespijkerd op de koeienhuiden om ze te laten doorgaan voor bullenhuiden¹⁾! En zouden, toen een lading tabak, Virginiatabak, uit Londen bij visitatie inferieur bleek te zijn²⁾, Grimes' gedachten niet verwijld hebben bij zijn niet gekende grootvader, die destijds ook niet zoveel plezier beleefd zal hebben van de „Virginyblaeden taback”!...

Tweemaal lezen we in de notariële protocollen, dat Grimes in combinatie met Valck en Leuven, Robert de Vos en Jean van Meel een eigen schip in de vaart had. De driemast-hoeker „St. Jacob” werd in 1705 door de Engelsen opgebracht naar Dover³⁾; „le Cheval Noir” heeft in 1706 schipbreuk geleden bij Cherbourg⁴⁾. Maar dit waren de normale risico's, welke elke koopman en elke reder geregeld liepen. In het algemeen ging het Grimes voor de wind.

Aan zijn invloedrijke neef Jean Beyer, burgemeester en vroedschap, zal Grimes het te danken hebben gehad, dat hij in het openbare leven de functies kreeg te bekleden van commissaris van de Kleine Zaken en vredemaker, commissaris van de Levantse Handel en schepen⁵⁾. In 1703 bezorgde Jean Beyer aan de zoon van neef Grimes het makelaardijchap⁶⁾: een financieel voordeeltje voor Adriaan Grimes, die toen 17 jaar oud was en tot 1715 toe een inkomen genoot uit de bedragen, welke hij van waarnemers van het ambt kon bedingen⁷⁾. In 1715 deed hij afstand van deze bron

Coxius v. d. Abeele 1686/162, 18 aug. 1706; not. prot. Abr. Coxius v. d. Abeele 1693/100, 14 okt. 1713; not. prot. Gommer van Bortel 1525/84, 17 nov. 1722.

1) Not. prot. Abr. Pythius 1843/92, 20 aug. 1704.

2) Not. prot. Abr. Coxius v. d. Abeele 1690/139, 19 aug. 1710.

3) Not. prot. Joh. van Lodenstein 1622/198, 4 aug. 1705.

4) Not. prot. Gommer van Bortel 1494/115, 4 nov. 1706.

5) Vredemaker 1702, 1703, 1706, 1707, 1712; commissaris van de Levantse Handel, aangesteld 12 maart 1703; schepen 1708, 1709, 1713, 1714, 1720, 1721, 1724, 1725, 1733, 1734.

6) Resolutiën Burgemeesteren, 14 nov. 1703.

7) Het makelaardijchap werd uitgeoefend tegen 350 gulden per jaar door Cornelis Carter (not. prot. Abr. Pythius 1842/337, 13 nov. 1703), tegen 400 gulden per jaar door Jan van der Pot (not. prot. Abr.

van inkomsten¹⁾. Hij had het toen reeds gebracht tot commissaris van de Zeezaken en weldra zou hij ook fungeren als presidentschepen van den Hove en Hoge Vierschaar van Schieland.

Van kindsbeen af werd Adriaan vanzelfsprekend door zijn vader geïnteresseerd in de handel. We lezen, dat hij op 24 april 1704 naar de kaai werd gestuurd om een vat koperwaren te verbreken, hetwelk de beurtschipper op Londen tegen de afspraak in geweigerd had in te laden. Adriaan noch zijn toegesnelde vader Hendrick waren toen in staat de weerbarstige schipper tot rede te brengen²⁾. In acten van 1710, 1717 en 1722 is er sprake van Grimes en Zoon als kooplieden in compagnie³⁾. In 1719 kocht Adriaan een mouterij tussen de Wijnstraat en Gelderse Kaai⁴⁾, terwijl Hendrick Grimes en diens schoonzoon Jacob Mispelblom Beyer in 1721 elk geld staken in een deel van de brouwerij „de Haes”, ook aan de Gelderse Kaai⁵⁾. Mispelblom Beyer is hier gaan wonen⁶⁾. Adriaan Grimes deed zijn mouterij na enige jaren weer van de hand⁷⁾ en Hendrick Grimes zag kans zijn aandeel in de brouwerij goed te verkopen⁸⁾. Adriaan Grimes heeft op 24 juli 1736 nog een suikerraffinaderij in de Hoogstraat overgenomen⁹⁾, maar dit bedrijf niet lang meer kunnen beheren. Op 23 november van dat jaar moest hij zijn vrouw Frederica van den Bergh, 49 jaar oud, met wie hij sinds 11 februari 1711 getrouwd was geweest, begraven en op 13 september 1737 werd hij zelf bijgezet in het hoogkoor van de Grote Kerk¹⁰⁾, nalatende één dochter Cornelia

Pythius 1845/74, 9 juni 1706; Resolutiën Burgemeesteren, 11 juni 1706) en door Abraham van Overzee (not. prot. Abr. Pythius 1848/32, 16 jan. 1708; Resolutiën Burgemeesteren 4 febr. 1708).

1) Resolutiën Burgemeesteren, 25 apr. 1715. Abraham van Overzee werd in zijn plaats aangesteld.

2) Not. prot. Abr. Pythius 1843/39, 25 april 1704.

3) Not. prot. Abr. Coxius v. d. Abeele 1690/139, 19 aug. 1710; not. prot. Franc. Waarts 1825/277, 18 okt. 1717; not. prot. Gommer van Bortel 1525/84, 17 nov. 1722.

4) Gifteboek 547/100, 14 apr. 1719.

5) Gifteboek 549/245, 248, 12 juni 1721.

6) In de jaren 1724–1729 komt hij voor in het Geref. Doopboek, wonende Gelderse Kaai.

7) Gifteboek 550/375, 379, 17 apr. 1723.

8) Gifteboek 551/235, 28 apr. 1724.

9) Gifteboek 558/38, 24 juli 1736.

10) Grafboek Grote Kerk Hoogkoor no. 18.

28. *Mr. Jacob Mispelblom Beyer (1696–1757); foto Jan Klein naar een schilderij in het bezit van de heer H. A. D. Mispelblom Beyer te Warmond*

29. Johanna Grimes (1690–1741), echtgenote van mr. Jacob Mispelblom Beyer; foto Jan Klein naar een schilderij in het bezit van de heer H. A. D. Mispelblom Beyer te Warmond

als universeel erfgename¹⁾). In zijn testament²⁾ had hij de suiker- raffinadeur Johan Smit aangewezen om de zaken van zijn „raffinaderije en suykernegotie” af te doen, terwijl Melt Leeftang een gelijke commissie gekregen had met betrekking tot de koper- en andere negotie. Direct na het overlijden van Adriaan werd het hele bedrijf in de Hoogstraat verkocht aan Michiel Adriaansz van den Bergh³⁾, die tevens zijn zinnen gezet had op de verweesde erfdochter. Op 6 augustus 1738 werd ten huize van de bruid het huwelijk gesloten tussen hem, 30 jaar oud⁴⁾, en de bijna 19-jarige Cornelia Grimes.

Hendrick Grimes bereikte de hoge leeftijd van bijna 80 jaar. Op 1 juni 1722 kocht hij het buitenplaatsje „Brunswijk” aan de Beukelsdijk⁵⁾ en in de zomermaanden zal hij met zijn vrouw het koopmanshuis aan de Wijnhaven wel verlaten hebben om rust te genieten in een landelijke omgeving. In hun laatste levensjaren zullen ze genoten hebben telkens wanneer ze bezoek kregen van Johanna, hun oogappel. Met hun schoondochter Frederica zal het contact lossen zijn geweest dan met hun eigen dochter. Frederica's ouders woonden ook in de stad en zullen misschien een anders geaarde inslag gehad hebben⁶⁾. De kinderen van Johanna en Jacob Mispelblom Beyer zullen geregeld over de vloer gekomen zijn bij hun grootouders en dat de tweede zoon Hendrik David genoemd werd, naar zijn grootvader Grimes en naar zijn oom David, de zo jong overleden predikant van Abbenbroek, zal de harten van Hendrick Grimes en Cornelia de Haan hebben verdederd⁷⁾. Grootmoeder Grimes, Cornelia de Haan, overleed, toen ze 74 jaar oud was en werd op zaterdag 28 juli 1731, na vier uur te zijn beluid, in de Oosterkerk begraven. In 1733 en 1734 zat Hendrick Grimes nog weer in de schepenbank. In het testament dat hij op 3 december 1734 voor notaris Willem Boon heeft ver-

1) Gedoopt 3 sept. 1717.

2) Not. prot. Willem Boon 2245/126, 4 dec. 1736.

3) Gifteboek 558/330, 9 okt. 1737.

4) Michiel van den Bergh was gedoopt 27 mei 1708 als zoon van Adriaan van den Bergh en Sophia Dullaert.

5) Not. prot. Franc. Waarts 1834/131, 1 juni 1722.

6) Frederica van den Bergh (gedoopt 23 maart 1687) was een dochter van mr. Cornelis van den Bergh (begr. 30 juli 1731) en Pieternel Ursinus (begr. 4 febr. 1730).

7) Gedoopt 19 nov. 1720.

leden, liet hij duidelijk zijn voorkeur blijken voor zijn dochter, die hij tot zijn universele erfgename aanwees, slechts met de opdracht om aan haar broer Adriaan of diens erfgenamen niet meer uit te keren dan diens blote legitieme portie. Behalve alle huisraad en kleding kreeg Johanna gepraelegateerd de onder Capelle en te Geervliet en Simonshaven gelegen landerijen. Hendrik David Mispelblom Beyer werd de bibliotheek met alle gedrukte boeken toegezegd. Op 9 juni 1739 kwam het einde voor Hendrick Grimes. Adriaan en Frederica waren hem reeds voorgestaan. Johanna Grimes en haar man Jacob Mispelblom Beyer hebben een familietwist om de erfenis willen voorkomen. „Om de onderlinge vriendschap te conserveren” schikten zij zich in een compromis met hun nichtje Cornelia en haar man Michiel van den Bergh, waarbij bepaald werd, dat tweederde deel van de nalatenschap, waaronder de gepraelegateerde goederen, zou komen aan Johanna en eenderde deel aan Cornelia¹⁾.

Hendrik David Mispelblom Beyer was, toen zijn grootvader Hendrick Grimes overleed, 18 jaar oud. Van hem is afkomstig het schone familieverhaal, overgeleverd door zijn moeder en aangevuld door een oude zakkedragersvrouw, „Manke Saartje”, wier moeder jaren lang gediend had bij Lijsbet Beyer.

Na de dood van Hendrik Davids vrouw Elisabeth Liebenrood in 1795 zijn zijn papieren en documenten gekomen aan zijn oudste zoon Theodorus Martinus²⁾, die het familieverhaal opnieuw heeft bewerkt. Diens jongste zoon Bastiaan Adriaan³⁾ heeft in 1813 de versie van zijn vader gecopieerd. Deze familiechroniek, zoals ze gevloeid is uit de pen van een 15-jarige knaap, bevindt zich thans in het bezit van mejuffrouw E. C. J. Müller Kühnlenthal⁴⁾ te Voorburg en werd door de vriendelijke bemiddeling van jhr. mr. C. C. van Valkenburg te Aerdenhout aan het gemeente-archief van Rotterdam ter inzage gegeven⁵⁾.

1) Not. prot. Willem Boon 2250/134, 23 juni 1739.

2) 1753-1818.

3) 1797-1861, koopman te Rotterdam.

4) Op 24 mei 1894 trouwden te Ellecom mejuffrouw J. G. Mispelblom Beyer, kleindochter van Bastiaan Adriaan, en de heer W. Th. E. Müller Kühnlenthal.

5) Zie naschrift op blz. 157.

COPIE RELAAS VAN FAMILIE, GECOPIEERD DOOR BASTIAAN ADRIAAN MISPELBLOM BEYER NA 'T ORIGINEEL VAN MIJNEN VADER TEODORUS MARTINUS MISPELBLOM BEYER SENIOR. 1813.

Door mij Theodorus Martinus Mispelblom Beyer in den jaare 1797 in Zutphen uit Papieren en documenten van wijlen mijn vader Hendrik David Mispelblom Beyer mij ten erve gevallen en door mijn moeder Elisabeth Liebenrood als de langstlevende haar dispositie mij naa gelaten, op voorwaarde wanneer ik zelven koome te overlijden die papieren thans onder mij berustende zullen koomen op mijn oudsten broeder Jan Jacob Mispelblom Beyer.

Opdat mijne kinderen de zelve kundschap mooge hebben, die de Heere God mij gelieve te schenken, zoo hebbe dit op nieuw en meer ampel opgemaakt.

Vooraf zullen laten gaan copy van 't geen mijn zaligen vader te boek gesteld heeft, luidende aldus. [Er volgt dan in het handschrift een Relaaas van de Familie van Vaders zijde (Mispelblom Beyer) en een Relaaas van de Familie van Moeders zijde (Grimes)]. Onderstont Geschreven den 23 Augustus 1767 door Hendrik David Mispelblom Beyer en door mij Theodorus Martinus Mispelblom Beyer uit mijns vaders eigen handschrift gecopieerd en 't volgende daarbij gedaan en vervolgd:

Aangaande de Familie Grimes:

Henry Grimes of Grimingham in County of Norfolk liet een zoon na, Johan Grimes, getrouwd geweest met Elisabeth Beyer, van wien een zoon Hendrik Grimes, gebooren 13 Augustus 1659 uit Elisabeth Beyer binnen Rotterdam, getrouwd met Cornelia de Haan, jonge dogter van David Ghijsbertus de Haan, op den zesden December 1657 binnen Sommelsdijk uit Sara de Ridder anders Ridderus gebooren.

Uit wien de volgende zijn gebooren:

Johannes den 2 October 1683 en overleed 5 juni 1688.

David den zesden November 1684 gedoopt ten overstaan van Jean Beyer en zijn huisvrouw Maria Catharina Rosmale, is tot predikant te Abbenbroek (beroepen) en bevestigd 1708 en zaliglijk na 11 weeken ziekte ten huize zijns vaders binnen Rotterdam in den Heere ontslapen.

Adrianus den 2 Mey 1686, getrouwd met Fredrica van den

Berg den 11 february 1711, nalatende eene dogter, getrouwd met Michael van den Berg, die in zij 50 jaar overleden¹⁾, nalaatende twee dogters, de oudste getrouwd den ... met Bogaert²⁾, de jongste den ... met Ravestein³⁾.

Sara 14 maart 1689; daarna 16 mey overleden.

Johanna 29 September 1690, gedoopt ten overstaan van Jacob Beyer en Elisabeth Beyer, getrouwd met Jacob Mispelblom, zoon van Henricus Mispelblom den December 1717.

Sara den 14 November 1692.

Dan volgt het familieverhaal over de verdwijning van notaris Johan Grimes, opgetekend door Hendrik David Mispelblom Beyer, diens achterkleinzoon:

Mijn lieve nu zaalige en in haar leven teder godzalige moeder Johanna Grimes was gebooren te Rotterdam den 29 Sept. 1690. Haar vader was Hendrik Grimes, koopman en verscheiden reizen scheepen der stad Rotterdam; haar moeder Cornelia de Haan, welke familie met haar overlijden uitgestorven schijnt te zijn. De vader van mijn moeders vader was een Johan Grimes, Grims of Graham, zoon van Henry Grimes, welke laatste met zijn huisgezin uit Schotland vlugtende zich hier metter woon had nedergezet. Ik zeg vlugtende ter gelegenheid van de vervolging van de Parlementarissen, wier hoofd was O. Cromwell, van de Koningsgezinden en 't ombrengen van, graaf van Montrose te Edenburg⁴⁾. Zijn huisvrouw is geweest Elisabeth Beyer.

1) Michiel van den Bergh werd begraven 30 maart 1760; zijn vrouw Cornelia Grimes was begraven 16 febr. 1750.

2) Geref. Trouwboek Rotterdam, 28 sept. 1762 Jonkvrouwe Sophia Adriana van den Bergh, Hoogstraat, met mr. Jacob Philippus Boogaart, Boompjes.

3) Geref. Trouwboek Rotterdam, 20 jan. 1765 Jonkvrouwe Adriana Hendrika van den Bergh, Hoogstraat, met mr. Adrianus Justinus van Ravesteyn, Haringvliet.

4) James Graham, markies van Montrose, werd 21 mei 1650 te Edinburgh als verrader gehangen. Montrose had in 1646, na te zijn verslagen door de Presbyteriaanse Schotten onder Argyll, de wijk genomen naar Noorwegen en was na de dood van Karel I vanuit Den Haag naar Schotland teruggekeerd (1650). Op deze laatste expeditie was hij vergezeld geweest van kapitein Henry Graham, zijn natuurlijke broeder, die er in slaagde te ontsnappen naar Holland. In de Schotse Brigade

Deeze dan uit Schotland gevlugte Henry Grimes is de eerste geweest, die zich hier in Rotterdam metter woon heeft nedergezet. Zijn kleinzoon, mijn overgrootvader Hendrik Grimes¹⁾ was substituut secretaris van deeze stad Rotterdam²⁾. Dus was deeze mijn overgrootvader H. Grimes³⁾ van zijne voorouders een Schot en had vier kinderen uit zijn huwelijk overgewonnen hebbende⁴⁾ voor zijn huishouden een tamelijk profitable en honorabel bestaan.

't Verhaal van eene bejaarde zakkedragersvrouw (die een kind zijnde op mijn grootvaders schoot en knien dikwijls gezeten heeft, ook een bijbeltje met zilvere slotjes van hem heeft present gekregen en wiens moeder in haar jeugd bij mijn grootvaders moeder lange jaaren als dienstmeid gewoond heeft) conform 't verhaal van mijn moeder zaliger, doch in meerder, klaarder en uitgebreider omstandigheden aan mij zelve in persoon gedaan, luid als volgt:

In den jaare 1668 of 1669 in de tijd dat de Burgerij en kleine gemeente 't Eeuwig Edict (waarbij 't huis van Oranje van de Stadhouderlijke waardigheid was uitgeslooten) zeer in den weg was, en de goddelijke voorzienigheid reets werkzaam was om dat doorlugtig huis weeder in de waardigheeden der voorvaderen te herstellen, doch verre de meeste Regenten der steden haar eigen in-trest en grootheid bedoelende en 't gemeen welzijn verwaarloozen-

in de Republiek diende een Henry Graham, sinds 1645 als kapitein, sinds 1662 als majoor en sinds 1673 als kolonel. Wellicht was hij de Schotse kolonel, die sneuvelde bij Maastricht in 1676. In 1672 werd het regiment van Walter Scott met Graham als luitenant-kolonel ter reparitie van Holland gesteld met standplaats Rotterdam (James Ferguson „Scots Brigade in Holland”, I, 498 n., 501).

De vader van Johan Grimes was Henry Grimes, een Engels koopman, die reeds in 1638 te Rotterdam was gevestigd (not. prot. Arent v. d. Graaf 326/149, 5 mei 1638) en in 1659 te Rotterdam overleed. Het lijkt niet onwaarschijnlijk dat men naderhand het heeft willen doen voorkomen alsof Johan Grimes niet de zoon is geweest van de koopman Henry Grimes maar van de broeder van de roemruchte Schotse edelman Montrose. De namen Grimes en Graham werden daartoe geïdentificeerd. Zie ook het naschrift op blz. 157.

1) Bedoeld wordt Johan Grimes, zoon van Henry Grimes.

2) Nimmer is Johan Grimes substituut-secretaris geweest. Hij was klerk ter secretarie (ca. 1654–1659). Substituut-secretarissen waren Wessel Egbertsz van der Heul (1636–1670), Arent Sonmans (1658–1666) en notaris Philips Basteels (1666–1672).

3) Bedoeld wordt Johan Grimes.

4) Slechts drie kinderen, nl. Hendrick (gedoopt 17 aug. 1659), Hille-gont (gedoopt 17 juli 1661) en Rebecca (gedoopt 18 maart 1664).

de en in partijenschappen verdeeld zich hier tegen stelden, gebeurde 't dat sommige in St. Lucas 't zaamen zijnde (zijnde een logement op de Hoogstraat, daar die van de Regering in een afgezonderd vertrek haar avondbijeenkomst dagelijks onderhielden), mijn grootvaders vader meede zich onder haar bevond ¹⁾, de discoursen over de publieke zaaken roeleerende, vroeg een der Heeren in 't gezelschap, zich adresseerende aan mijn overgrootvader: Wel Grims zeg jij ons eens, wat zullen wij doch met de Prins doen, ik weet er geen mouwen meer aan te stellen, of diergelijke termen; hierop zoude hij dit onvoorzigtig en onbeschaafd antwoord gegeven hebben: Wel zend hem naar de Virginies en laat hem tabak planten, dan ben je hem kwijt, en van agteren is gebleken dat dit gezegde de grondslag van zijne totale ruine en van zijn gansche huis zoude geweest zijn, zoo de Heere God niet door een wonderdaad uitkomst en redding gegeven had.

Eenige daagen of weinige weeken na dit voorgevallene verwagte mijn overgrootmoeder des avonds tevergeefs na haar man, die zij wist dat weder dien avond in St. Lucas gepasseerd had en op een gezet uur zich altijd regulierlijk na huis begaf. Haar ongerustheid vermeerderde toen zij na lang wagtens en gedaan onderzoek vernam dat haar man wel daar geweest maar reeds op 't ordinaire uur na huis, zoo men niet beter wist, gegaan was. Eene overmaat van droefheid overstelpte haar, doe niemand zijner bekenden hem dien avond gezien had en alle onderzoek vrugteloos na zijn persoon afliep. 't Vermissen van den Secretaris Grims wierd rugbaar door de geheele stad en men veronderstelde dat hij door den donker in een der gragten gevallen was en verdronken ofte op eene andere wijs verongelukt was. In 't algemeen had men medelijden met de vrouw en vier kinderen en de Regeering besloot een jaar en zes weken af te wagten eer men 't secretariaat vergaf en ondertussen de vrouw 't tractement en de emolumenten te laten genieten, in hoope dat in die tijd eenige narigt van den secretaris Grims zoude inkoomen. Doch die tijd verloopende en geen de minste tijding van hem ingekomen zijnde, wierd 't secretariaat vergeven en de vrouw, die zich nu als een weduwe gedroeg, alle hoop opgevendende van ooit iets van haar man te zullen verneemen en weinig van tijdelijke middelen bedeed zijnde, en echter zich in de nood-

1) Het Eeuwig Edict werd uitgevaardigd 5 aug. 1667. Johan Grimes was reeds in mei 1666 overleden.

zakelijkheid bevindende iets tot maintien van haar huishouden bij de hand te nemen, besteede 't weinige dat zij bezat tot den aankoop van eene middelmatige huis, tuin en moeserijen, gelegen onder Krooswijk, een klein half uur gaans buiten de stad geleege¹⁾); hier geneerde zij zich met een dienstmaagd den tuin te bebouwen, de vrugten en moesserijen aan groentevrouwen en opkoopsters over te doen en van 't overige haar noodruft te neemen en van te leven. Mijn grootvader, die de oudste was, nu agt jaaren bereikt hebbende, wierd omtrend deezen tijd geplaatst op een comptoir in de stad om de negotie te leeren of als bediende of boekhouder fungeerende metter tijd een bestaan te verkrijgen²⁾.

Ondertusschen was deeze sobere kostwinning niet toereikend om een beroofde familie geheel te onderhouden, die in eene ruime en onbekrompene staat geweest zijnde, een verbazende verwisseling onderging, en van tijd tot tijd inteerende nog droeviger omstandigheden tegemoet zag. Mijne overgrootmoeder zich in alle deeze aan 't Goddelijke albestuur onderwerpende ging met haare kinderen des Rustdaags vroegtijdig (haar huisje sluitende en een boterham in de zak medenemende) na de Kerk en keerde des avonds na de Godsdienst weeder naar haar wooning.

In deeze bekrompen toestand omtrend 7 à 8 jaaren doorgebracht hebbende – en door eene buitengewoone droogte en koude de vrugten in den tuin de twee laatste jaaren weinig hebbende kunnen opbrengen als mede de moeserij niet zoo wel als in voorige jaaren geslaagd hebbende – bevond mijn overgrootmoeder zich eindelijk na alles te hebben opgeteerd tot 't uiterste gebragt en had nu geen middelen van uitkomst meer overig om haar zelve en haare kinderen 't noodige voedsel en deksel te bezorgen. Haar jammerlijken toestand zonder eenige uitzicht van redding had zij tot hier toe zoo veel zij konde voor haare kinderen verborgen, doch eindelijk overstelpt van droefheid en doortinteld van weedom des Herten weegens de droevige omstandigheden waarin zij verkeerde, ziende haar zelve en haare kinderen in de uiterste

1) Lijsbet Beyer, weduwe van Johan Grimes, kocht 8 aug. 1682 een tuin, tuinhuis en erf aan de noordzijde van de Goudse Rijweg in het ambacht van Rubroek (not. prot. Nic. van Kleeff 1004/329, 8 aug. 1682).

2) Tot 1 aug. 1681 was Hendrick Grimes boekhouder van Willem Tierens en van Johan Bouwens (not. prot. Phil. Basteels 952/617, 4 juni 1681; not. prot. Joh. van Weel 1126/109, 22 febr. 1683).

armoede gedompeld en op 't point om tot den bedelzak gebragt te worden, konde zij niet langer haare droevige toestand verbergen, maar haar kinderen op zekere middag bij elkander zijnde bragt zij 't overschot van brood en levensmiddelen te voorschijn en sprak hen in deezer voegen aan: Zie daar mijne kinderen de laatste beete die ik Uw kan voorzetten; alle menschelijke middelen om mij en U 't leeven te behouden heb ik besogt en aangewend, ik weet geen uitkomst meer; tenzij God almagtig een weg opend in deeze uiterste nood is alle hoop en redding verlooren. Doch eer gij dit laatste gerecht, dat Uw moeder Uw geven kan gebruikt, kom aan mijne kinderen, valt met mij op Uwe knien voor den hoogen God, bij Wien alleen uitkomst te vinden is, diens weg is in 't heilige, die verhoort hen die tot hem in benauwdheid roepen en op hem betrouwen. 't Is eerder te begrijpen als te beschrijven hoe haare kinderen, aangedaan, ontroerd en in traanen wegs meltende en geen lust om iets te gebruiken hebbende, met haar moeder haar beklemden boezem voor God uitstorten en in deezen radeloozen, haar tot hier toe onbekenden en zoo vreemden toestand, als hoop- en reddeloos den hemel bestormden en door een vloed van traanen de Godheid aanlopende om een uitkomst smeekten.

Nauwlijks waaren zij genoodzaakt door wedom des Herten haar gebed aftebreken of liever te verpoozen of zij hoorden kloppen aan de agtertuindeur. Mijn overgrootmoeder ging naar agteren om te zien wie haar zoo ontijdig stooren en hinderen kwam; hier vond zij een manspersoon zijnde een arbijder met een kisje op zijn schouder, vragende of hier niet woonde een jufvrouw Grimes, waarop hem ja geantwoord zijnde hij repliceerde: dan ben ik teregt, dit kisje moet hier zijn. Mijn overgrootmoeder het kisje beziende en daar geen adres op vindende antwoorde: Vriend ik verwacht geen kisje, dit hoort mij niet, gij zijt zekerlijk verkeerd en hebt Uw boodschap niet wel onthouden, of gij zoud mij moeten zeggen wie de zender is, anders neem ik 't niet aan. De persoon zeide hierop zulks niet te moogen zeggen en haar naam zeer wel onthouden te hebben, zij kon 't gerust aannemen, 't geen zij volstrekt weigerde en den brenger eenigsints moeielijk noodzaakte om weder heen te gaan. Doch binnen korten tijd wederkerende zeide nu zeer wel te weten dat hij teregt was, en haar 't kisje willende overgeven, weigerde mijn overgrootmoeder 't zelve aan te nemen tenzij hij haar den zender noemde, 't welk den brenger

na eenige tusschenspraak vervelende, 't kisje deed opneemen, een endweegs den tuin inwerpende, daar bij voegende: dat talmen en maalen kan ik niet mede te doen hebben, ik weet dat ik teregt ben en wil je 't niet aannemen, daar leit den bruy, meteen zich op een loop wegpakkende. Hier stond nu mijne overgrootmoeder met haare kinderen als verbeisterd niet wetende hoe zich hierin te gedragen, vast overleggende wat haar in dit onverwagt geval te doen stond. Haare kinderen zeiden haar als uit eene mond, zij zoude 't opnemen, in huis brengen en openen; tot 't eerste resolveerde zij eindelijk, doch 't openen wilde zij nog niet instemmen maar ging zich afzonderende in 't verborgen haar herte voor den Heere uitstorten, en met dit onverwagte geval werkzaam zijnde tusschen God en haare ziele, deed de Heere haar zien dat zij vrijheid had om 't te openen en 't te eigenen want dat 't van den Heere was dat haar zulks toekwam, waarop zij met een geruimt gemoed in 't bijzijn van haare kinderen 't zelve opende en gevuld vond met goude en zilvere speciën, die genoegzaam waren om haar uit deeze uiterste ongelegenheid volkomen te redden. 't Is voor een begenadigde ziel gemakkelijk te begrijpen wat in haar godvrugtig gemoed op deezen tijd moet omgegaan zijn, en wat uitwerking zulk eene onverwagte goddelijke uitkomst in haar gehad heeft en in wat smeltende traanen van Dankbaarheid zij haar boezem uitgestort heeft. Psalm 111 vers 5, Hij heeft degeene die hem vreezen spijsze gegeven. Zij was nu volkomen in de Ruimte en mijn grootvader, haar enigste zoon, in de negotie opgeleid, besteede deeze penningen in den Koophandel, begon hiermede zijn eigen zaaken te doen, nam eenige tijd hierna zijn intrek in de stad met zijne moeder en zusters en de Heere God zegende alles wat hij ondernam, zoo dat hij een man in staat wierd en zijne familie konde onderhouden.

Omtrend 11 jaaren nadat mijn overgrootvader vermist was geweest, zonder dat in die tusschentijd eene tijding van hem vernomen of ingekomen was, gebeurde 't dat een onbekend persoon aan mijn overgrootmoeders huis koomende, een brief aan haar overhandigde met verzoek dezelve bedaard te leezen en hem bringer dan beschijd daar op te geven. Deze brief was van haar man en den korten inhoud bestond hierin, dat hij te Delfshaven in een zeker huis zijn intrek had genomen en verlangde zijn vrouw te zien en voor altoos afscheid van haar te nemen; dat hij nooit in

Rotterdam zijn voeten zetten zoude, maar haar te Delfshaven zijn lotgevallen mededeelende, haar 't laatste vaarwel wilde zeggen, met haar willende deelen 't weinige dat hij bezat.

't Is ligt te begrijpen wat nieuwe aandoeningen deeze onverwagte tijding in haar gemoed verwekten en wat tweestrijd van droefheid en blijdschap in haare tedere ziel omging. Zij beloofde den brenger te Delfshaven te zullen komen, volbragt haar belofte, omhelsde haare reeds voor verlooren geachte man en verstond uit zijn mond 't droevig ongeval dat hij in die tijd ondergaan had. Hij verhaalde zijn vrouw hoe hij eenige daagen na die onvoorzigtige uitdrukking 's avonds na gewoonte op 't ordinaire schijduur naar huis willende keeren uit de Herreberg van St. Lucas door vier kaerels onverhoeds was aangetast, een bal in den mond gestopt, de handen en voeten gebonden in een sloep was gebragt en daarmede in een schip op stroom in de Maas zeilree leggende, na de Virginies was gevoerd en daar in de tabaksplantagien gedwongen was geweest tien jaaren lang neffens de slaven en arbeiders te werken, dat zijn meester op 't laatst eenig medelijden met hem kreigende, zijn arbeid verlicht en eenig loon gegeven had met de vrijheid om voor zich zelve eenige kleine negotie te doen, en eindelijk na tien jaaren ontslagen had, hem vrijheid gevende om weder na Holland te moogen vertrekken, dat God hem altijd kragten en gezondheid had geschonken, dat hij nu 't weinige dat hij bezat met haar wilde deelen, van haar voor Eeuwig afscheid nemen en zijn bestaan en fortuin in een ander land zoeken, dat dit zijn vaste resolutie was, daar hij niet van was aftebrengen, verzoekende zijn vrouw geen moeite te willen doen van hem bij haar te willen houden; dat hem te Rotterdam de steenen der straaften als tegen 't hoofd zouden springen, dat hij te eerzugtig was en te veel eerlijk bloed bezat om met de vingers nagewezen te worden en voor een spot van zijne vijanden en verraders te loopen. Dat hij haar schrijven zoude waar hij was zoodra hij een etablissement gevonden had en van 't geen hij missen konde haar en zijne kinderen ondersteunen. Zijn vrouw hem de wonderlijke weg die God in zijn afzijn met haar gehouden had verhaalende en biddende en smeevende hij zoude een verblijfplaats verkiezen waar hij wilde, zij zoude hem volgen, 't wierd van hem afgeslagen, haar tegemoet voerende zijn ongeluk was van zulk een aard dat hij bij en met zijn huisgezin 't overige zijner daagen niet doorbrengen

konde, ook geen middelen van bestaan voor haar had en geen doodeeter bij haar wilde zijn; zijn liefde en genegenheid was niet verflauwd maar hij moest bukken onder 't onvermijdelijk noodlot dat hem beschooren was. Zijn vrouw was genoodzaakt hier mede genoeg te nemen en haar wedergevonden man op nieuws te verlaten als niet kunnende hem overreden om van zijn voornemen af te zien. Een tedere omhelzing en een laatst vaarwel besloot tegens haar wil en haar genoeg deze onverwagte bijeenkomst. Zij heeft haar man nooit weder gezien, maar alleenlijk twee brieven van hem ontvangen. Bij de eerste geeft hij haar kennis dat hij de partij van de wapenen gekozen hebbende, was geavanceerd tot luitenant in de Zweedsche gardes; bij de tweede dat de koning hem beschonken had met de ridderorder van 't Zwaard. Dit is volgens 't geen mijn moeder zaliger mij verhaalt heeft, de eenigste tijding die zij ooit van haar man gehad heeft, die kort hierop na alle aparentie is komen te overlijden of misschien op 't Bed van Eer gesneuveld.

Dit is kortelijk 't verhaal dat 't zaamen gevoegd van 't geen uit mijn eigen moeders mond gehoord heb en mij nu 3 à 4 jaaren geleden van een zakkedragersvrouw genaamt door de wandeling manke Saartje, die mij uit zugt tot onze familie had laten opzoeken, is medegedeeld en waarin de wonderdadige hand Gods zoo blijkbaar in zooveel afwisselende omstandigheden gebleken is, dat er weinige families zijn die zoo veel wonderdadige reddingen, uitkomsten, zegeningen en weldaaden uit de vaderlijke tuchtende hand Gods ontfangen hebben, waarvan ik een afstammeling zijnde, die eigen hand des Heeren vol goedertierenheid en ontfermende bewaaring en tijdelijke en geestelijke zegeningen gedurende de tijd van 46 jaaren ondervonden heb zooals elders ten deele heb aangetekend en daar de Eeuwigheid mijn Verbondsgod over loven en den Heemel der Heemelen van weergalmen zal, daar ik mijn godvrugtige overgrootmoeder, grootmoeder en moeder voor den Troon des Lams hoope weder te zullen vinden.

Hoe lang mijn overgrootmoeder geleefd heeft en wanneer twee van haare kinderen overleden zijn heb ik nergens kunnen vinden, zijnde mijn grootmoeder op mijn 12 jaar en haare eene zuster op nog 5 à 6 jaaren na haar in goeden ouderdom overleden.

De Heere God heeft mijn grootvader Grimes na 't uitwendig

zeer gezegend. Hij is een voornaam koopman in deeze stad Rotterdam geweest en heeft verscheyden reizen in Scheepensbank gezeten en 3 à 4 maalen President geweest. Bij zijn huisvrouw Cornelia de Haan heeft hij 5 kinderen overgewonnen, 3 zoonen en twee dogters. Zijn jongste dogter is op haar 19 jaar gestorven in volle ruimte van geloofsligt na een felle strijd op haar ziekbed uitgestaan te hebben. Zijn jongste zoon David is predikant geweest te Abbenbroek en in zijn 28ste jaar na vier jaaren leeraar geweest te zijn aan een heete koors godzaliglijk overleeden. Zijn portrait, geschreven Leeredens en andere manuscripten zijn mij ten deele gevallen uit de erfenisse van mijn vader. Zijn andere zoon heeft een mannelijken ouderdom van ca. 60 jaaren bereikt ¹⁾ en is meede negotiaris geweest en heeft op 't laats van zijn leeven een rafinaderij gehad, nalatende een eenige dogter, getrouwd geweest met de Hr. Michiel van den Berg meede rafinadeur en vroedschap deezer steede, welke wederom op zijn 50ste jaar overleeden, heeft 2 dogters nagelaten, nu beide getrouwd, de oudste aan de Hr. Bogaart, Raed en vroedschap, de jongste aan de Hr. Ravesteyn, secretaris van 't Zeeregt. Mijn grootvaders oudste dogter is geweest Johanna Grimes, gebooren 29 September 1690, mijn lieve nu zaalige moeder, in haar 50ste jaar na twee jaaren bedleegerig en 't uitstaan van smertelijke pijnen aan de kanker in de borst in den Heere ontslapen. Mijn grootvader is in zijn 80 jaar overleden aan een beroerte, nalaatende circa 120 duizend guldens, hebbende zijne twee kinderen ieder 18 duizend guldens ten huwelijk gegeven.

Dit bovenstaande heb ik niet kunnen nalaaten aan te tekenen betreffende de familie van moeders zijde, eensdeels om de verwonderingswaardige lotgevallen, goddelijke kastijdingen en zeegeeningen, die hier handtastelijk in door blinken, anderendeels opdat onze kinderen ons overlevende, hierdoor eenige kennis van haare voorouders verkreigende, moogen zien dat de aanbiddelijke Godsregeering in 't ondermaansche van stip tot stip nagegaan vol wonderlijke goederentierenheid en ontferming is; doch voornamentlijk dat zij mogen zien dat de vreeze des Heeren rijk maakt en dat de godzaligheid met vergenoeging het grootste gewin is, dat hier in deeze ellendige woestijn kan verkregen worden.

1) Adriaan Grimes (1686-1737) werd 51 jaar oud.

Die mijn grootvader gekent hebben geeven eenparig getuigenis van zijn eerlijkheid, zedig burgerlijk gedrag, godsdienstige en onbesproken wandel, zijnde verscheiden reizen in Kerkendienst geweest. Hij had een buitenplaats aan Beukelsdijk, die hij de naam gaf van Rust Hoev, doch erkende dat hij hier ook de waare ruste voor zijne ziele niet vond. Hij was directeur van den Levantsen handel, bemind van alle eerlijke lieden, latende een gedagtenis na die bij zijn huisgezin niet alleen maar in de gansche stad tot heden toe nog in zeegening is.

Mijn grootmoeder Cornelia de Haan is overleden doe ik nog zeer jong was doch echter mij nog zeer wel voorstaat. Uit de brieven en nagelaaten schriften van mijn lieve moeder blijkt dat zij is geweest een zeer godzalige geduldige en haare kinderen teder bemindende vrouw.

NASCHRIFT

Na inzage van de copie van de hand van Bastiaan Adriaan Mispelblom Beyer werd mij bekend dat het originele handschrift van Hendrik David uit 1767 in het bezit is van de heer H. A. D. Mispelblom Beyer te Warmond. De heer Mispelblom Beyer was direct bereid mij het manuscript van zijn betovergrootvader ter inzage te geven. Dit stelde mij in staat om enige kleine verschrijvingen van Bastiaan Adriaan te corrigeren.

In het manuscript van Hendrik David komen ook enige door hem zelf vervaardigde gelegenheidsgedichten voor, waaronder een „Rouwklacht over het smertelijk overlijden van mijn Moeder Johanna Grimes” (1741). Haar vermeende hoge Schotse afkomst bezingt de zoon als volgt:

Al dunkt het andren vreemt, gij telt nogtans U huys
Herkomstig van 't geslacht van 't koninklijk verguys
Van ouwds af her gehuwd aan 't Stamhuys der Grahammen
Waar van Montrosse zich kon roemen af te stammen.
Sint ruymde 't Nageslacht 't ondankbaar vaderland
En heeft zijn Stamhuys aan de Rotte neergeplant.
Daar bloeyde 't weer (gewoon volken te regeeren)
Als pylaars van het Recht, en vrome burgerHeeren
Of hijgt na wapeneer en spant de Legertent
Daar Grims de staf voert van Vorst Waldeks Regement.